

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Priloga k "Slovenski" št. 11. 1921.

"Straža" izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravljalstvo je v Mariboru, Slovenska cesta št. 5. — Z uredništvom se more govoriti vsak dan samo od 11. do 12. ure dopoldne. Rokopisi se ne vračajo. — Nezaprije reklamacije so poštnine proste. — — — Telefon št. 220.

102. številka.

Maribor, dne 14. septembra 1921.

Letnik XIII.

Za moč in oblast.

Samostojnega ministra Puchja spremlja poslanec in tajnik radikalov pop Janjč po Sloveniji, stari hofrati prav gibčno preskakujejo v radikalno stranko in obenem v višje činovne razrede, staro-liberalno glasilo daje prostor radikalni propagandi, — na vladi pa še vedno sedijo radikali in demokrati. Na eni strani Pašič, na drugi Pribičević. Eden zvit, oprezen, zavrt v gosto neprozorno meglo starih bizantinskih metod, drug pa strasten, zagnizen strankar, ki dokaj nervozno in neoprezno drvi v strankarskih težnjah čez drn in stran.

To združenje ni baš prirodno, drži se pa le in sicer ne brez zelo tehtnega razloga. Pašič misli, tuhta, Pribičevića pa goni strankarska strast — prvi bo iztuhlal, drugi se bo pa ugnal.

Nekdaj, za časa Obrenovičev, je bila v Srbiji samo ena politična stranka, ki je imela popolno moč in oblast v svojih rokah. Njen vodja je dejal: jaz sem program, lahko bi pa tudi rekel: jaz sem država! To stanje je še danes ideal in cilj Pašiča, kakor tudi Pribičevića.

Oglejmo si, kdo mu je bližje in kdo ga uspešneje zasleduje:

V prospěh tega cilja služi reakcija. To smo srečno dosegli. Pašič je dobro upregel demokrate, da kujejo in izvajajo vse reakcionarne nakane, sami pa še vedno ohranjajo Pribičevića. Pribičević mu piše "obznanje", uničuje mandate, jemlje svobodo, gazi parlamentarna načela in Pašič bo v slučaju potrebe še vedno lahko dejal: "Deco, nisem jaz kriv, vse kar je bilo, je napravil Pribičević."

To pravi že danes, seveda ne s tistim praviim povdankom. Radikalni listi so dobili migljaj, da naprtijo vso reakcijo na Pribičevićeva in demokratska pleča.

Pribičević je hotel napraviti obratno, ima svoja glasila, poskusil je že vse mogoče, radikali so ga pa prekritičali.

Ko doživljamo poraz za porazom, sramoto za sramoto kot n. pr. sedaj v baranjskem vprašanju, hodijo deputacije k Pašiču, kakor tudi k Pribičeviću. Pašič zmigne z rameni, pogladi brado in pokaže na Pribičevićeva vrata: "Meni nič mar, ta je pravi!" Pribičević se pa razgovori, razburi in obtožuje vlado, ozir. šefa Pašiča. V drugih državah bi radil tega padale vlade, pri nas pa ostaneta obadva lepo skupaj.

Gre za moč in oblast v državi, obadva bi jo hotela in jasno je, da ta ki jo doseže, ne misli deliti z drugim. Pribičević Pašiču ni kos, njegova kampanja ni kos radikalni in tako je samo vprašanje časa, kdaj da pade — pade pa na vsak način.

Radikalni listi mu kopljejo globoko jama in ni radikala, ki bi hotel zabredeti in zavožeti demokratski voz vleči iz blata. Demokrati so še tisto četvrtico programatičnih načel, ki so jih imeli, prodali za profit in danes so goli in osamljeni. Radikali jim pridno nalagajo in tvorijo krivdo vseh današnjih nezdravih razmer, kadar bo čas, jih bodo pa pogladi.

Radikalna moč in oblast je na vidiku! Pašič je že izdal poziv za reorganizacijo radikalne stranke, ki si naj pridobi zastope tudi po Hrvatski in Sloveniji.

To so dobro preračunani in odmerjeni koraki za ustanovitev državne ali večinske stranke, ki naj bi si prilastila vso moč in oblast v državi. Demokrati bi bili seveda tudi večinska stranka in kot taka tekmovalka z radikali.

Pašič, ki se danes pačdaši s Pribičevićem, bo gotovo prvi, ki obrne vso ostrino svojega orožja proti današnjim zaveznikom.

Naši staro-liberalci, višji uradniki in razni moči in profita željni veljaki imajo dober nos, takoj so spoznali na

katero stran se nagiba moč in zato hite drug za drugim v radikalno stranko.

Samostojneži so po poročilu raznih listov že z njimi, če pa ne, bodo

pa nekaka skrita rezerva radikalov z isto mirnodušnostjo kot so izdali srb-ske seljake in se bratili z demokrati.

To je pot do moči in oblasti na škodo naroda.

Strah vladinovcev na obzorju.

Gospod Pašič je že izdal manifest radikalne stranke, v katerem opravičuje napram svojim pristašem vladno kooperacijo radikalov z demokrati. Pri tej priliki je g. Pašič laskavo pohvalil vse one stranke, ki so pomagale radikalno demokratskemu bloku pri uštavi; okrcal pa je celotno opozicijo. Pašičev proglas nikakor ni znak njegovega irdnega stališča v stranki, ampak jasno kaže labilnost njegovega političnega vpliva, ker se je že pretežni večini radikalov ogabil demokratski izduh korupcije in nasilja, katerega krivci so tudi radikali kot vladni zavezniki policajdemokracije. Kako že demokrati sami voljajo padec Pašiča, nam je dokaz njihov pritisk na političnega starosta, naj on obsodi v posebnem manifestu Protičeva akcijo v imenu pretežne večine radikalov. Tega slednjega koraka napram Protiču Pašič ne bo podvzel, ker bi mu tudi prav nič ne koristilo in bi se Protič zanj zmenil presneto malo.

Kljub vsem radikalnim manifestom pa gre Pašič mirno svoje pot naprej in srb-sko vladno časopisje že s strahom piše, da bomo čitali že v prvih dneh, ko se sestane parlament, da je vlada padla, in jo bo nadomestila rezerva Stojana Protiča, ki

se bo po eksperimentu, katerega je že preiskusil, vrigel v naročje hrvatskega bloka in Jugoslovanskega kluba. Protič bo poskrbel, da čimprej uniči vse, kar je bilo storjeno dosedaj (od sedanjih vlada, op. ur.) in zgradi državo po svojem vzoru. Ako bo sedanja vladna večina s svojimi breznačelnimi in neresničnimi prepri podkopala sedanji režim, bo potisnila državo v dob. eksperimentov, v kateri bo mogoče vsako iznenadenje.

Tako pišejo o demokratskem strahu Protiču srb-ski listi in za istimi točki strahu pred opozicijo "Narod". Da se bo Protičeva era zopet za četa, nam svedoči poročilo, da bo izdal tudi Protič proglas na narod, v katerem bo razvil svoj politični program in pojasnil svoje dosedanje rezervirano postopanje v politiki. Enkrat v oktobru bo zagledal luč javnosti tudi Protičev novi list.

Pašičev manifest, prisk demokratov naj Pašič obsodi Protiča, strahopetna pisava demokratskega časopisja pred pojavo Protiča, Protičev proglas in njegov list — vse to so znaki, da bomo kmalu rešeni "železnih svobodščin" sedanjega režima in da bosta prišla pod Protičem do besede enkrat tudi hrvatski in slovenski narod.

Višek politične megalomanije.

"Slob. Tribuna" št. 37. poroča, da je počel v Dubrovniku izhajati nov list pod imenom "Srbsko-hrvatsko-slovensko-rusko ujedinjenje". List ureja neki dr. Arkadijevič ter zastopa idejo skupne monarhistične države Rusov in Jugoslovancov pod žezlom Karadjordjevičev. Ni verjetno, da bi se tak list vzdrževal z lastnimi sredstvi, zato bi bilo prav interesantno doznati, kdo da ga subvencionira.

List sam na sebi po svoji tendenci je nevarna in pogrešna megalomanija. Komaj se drži skupaj Srbe, Hrvate in Slovence, niso še urejene razmere v skupni državi, ko začnejo neki neodgovorni elementi sanjariti o skupni državi z Rusi.

Pri nas so močne republikanske težnje in samo misel narodnega in državnega edinstva še vzdržuje monarhijo, sanjarji pa vsega tega ne vidijo ter hočejo monarhijo v ruski republiki in to celo v zvezi z našo dinastijo.

Ureditve Rusije je stvar Rusov in najmanj je naša država sposoben teren za propagando rusko-monarhističnega vprašanja.

Imamo toliko lastnih pereh vprašanj, da je naravnost zločin, izvivati nova in to še v svetu, ki nas prav nič ne briga.

Megalomanija nekaterih naših državnikov je še večja kot njihova nerodnost v zunanji in notranji politiki.

Na zapadni meji.

Ob mejah se posebno kaže korupcija brezvestnega klikarstva in partizanstva. Na eni strani strašna beda, nered, krivice, na drugi pa brezmejno pustolovstvo in vsakovrstne orgije brezvestnih spekulantov.

"Narodna Politika" št. 203 donaja izviren dopis iz zapadno obmejnih krajev blizu Reke, ki razvija suko strašne bede in propalosti.

Ljudstvo je brez zaslužka. Samo na cesti Kastov—Zelenje je še nekaj posla, to pa ob tako neznatni plači, da je prava ironija današnjih življenjskih razmer. Narod nosi še tisto malo poljskih pridelkov, kar jih ima v Reko na prodaj; to je seveda samo sedaj, na zimo misli vsak v največjem strahu in grozi.

To gorje so oblasti še povečale. Četrti mesec je mizil, kar so tu, pa si še niso zmistile, da izmenjajo ljuds vu denar. Vse se plačuje z dinarji, a ni kjer ni prilike, da se jih zaslužijo. Ljudstvo ima še avstrijski denar, zanj ne dobi ničesar in vlada še niti povedala ni, če ga misli sploh kdaj zamenjati. Prošnja za prošnjo, pa vse zastoni, še odgovora ne dajo.

Poslali pa so vse polno carinikov in raznih eksekutorjev v te bedne kraje, ki delajo prosto po svoji volji. Ne pustijo, da nese siromašen otrok butaro drv ali liter mleka v Reko, do

voljujejo pa, da privedirani spekulant izvažajo cela krdela ovc, koz, konj in goveje živine čez mejo. Bogati šverceri dan za dnevom popivajo s financarji in uganjajo vsakovrstne orgije. Narod je ogorčen, vsi protesti mu pa ne prinesejo drugega, kot tu pa tam udarce s puškinim kopitom. Znamenje oblasti je psovka in "kunda". Narod je že od nekdanj navajen kolikor toliko na red in na osebno varnost, danes se pa sistematično ustvarjajo razmere, v katerih dobi bogatin vse, revež pa pri vsej svoji nadlogi prav nič drugega, kot same šukanje.

Vsi šverceri v teh krajih so hudi demokrati, dovoljeno jim je vse, ker so postavljeni visoko nad zakoni. Pri vinu, ki se razliva ko voda, proslavljajo s finančnimi organi vred današnje "napredne" čase, med tem, ko ljudstvo trpi in strada.

V tem tonu so držana — a poročila. Demokrati bi seveda rekli, da je to strankarsko zavijanje in da demokratski režim ni kriv raznih nedostatkov. To je vedni in stalni izgovor, ki pa ne drži, ker danes menda ni lista, ki bi si upal utajiti razne pojave nevdružnih razmer v naši državi.

Vsak prinaša to na svoj način. Demokrati pravijo, da je edina pot iz vsega tega smer: Pašič-Pribičevićev.

politike, mi pa kažemo nakane in manire te smeri, ker vemo, da se iz poznanja namer in sredstev ustanovi najboljša predstava končnega cilja oz. namena.

Črnogorsko nasilje.

Dopisnik "Epohe" piše iz Cetinja pismo, ki nam razkriva žalostno sliko lamošnih razmer. Med drugim čitamo v pismu sledeče:

"Vi vsi bi hoteli, da postane Crna gora mirna in zadovoljna in pripisujete nemire in pomanjkljivo javno sigurnost odmetnikom (tolovajem) in pa agentom kralja Nikole. Jasno je, da je odmetništva že Crnogorcem samim dovolj. V zadnjem času so se nemiri poglobili, narod si je oddahnil in povsod je opazati intenzivne delo in napredek. Toda priznati se mora, da to ni bila edina nevolja ljudstva v teh krajih. Že od prvega dne, po sestanku podgoričke skupščine, so merodajni činitelji poslali velike svote in to vsikdar, kadar je uborna Crnagora zavpila. Na ta način so potrošili milijone in milijone, a narod ni od vsega tega videl ničesar. Ves ta denar (ki ga je pošiljala belgrajska vlada, op. ure.) je bil brez ozira na državno administracijo razdeljen v poklonitvene svote, tako da še danes o njem ne obstajajo nikakšni računi. Narod pa je čakal, gol in bosonog... Vsa druga vprašanja, osobito gospodarska, ki so v tem kraju posebno važna, so ostala neproučena. Na naše kraje se razširjajo ali ne razširjajo splošni zakoni, toda o njih upotrebi ni govora. Tukaj podaljšujejo navaden provizorij, ki se bo prej ali slej spremenil v — kaos. Znani ribiči v kalni vodi so razvili že vse svoje energije, da ugrabijo bodisi državno, bodisi tujo imovino; pri tem se koristijo s s. losnim neredom, ki vlada v državni upravi. Cele komplete državnih šum predstavljajo kot privatno svojino in s tem uganjajo umazane transakcije, s katerimi pa ne goljufajo samo države, marveč razširjajo istočasno tudi korupcijo. Ta korupcija bo dovedla do strašnih posledic. O prodaji državne šume v Rožaju Vam pišem prihodnjik.

Za vse to se nihče ne briga. Vsi, ki predstavljajo oblast, skomigavajo z ramami in prepustejo dogodke prihodnosti. Zakon, o katerem smo uvereni, da mora biti najvišja volja v državi, pri nas ne obstaja in se nihče po njem ne ravna. Ali je potem čudno, če egoizem, separatizem, grabežljivost in korupcija pridobivajo na terenu in dežela radi tega ne more priti do zaželjenega miru in reda?"

Ta je obelodanila belgrajska "Epohe" od dne 11. t. m. Komentar naj si napravijo čitatelji.

Politični pregled.

KRALJEVINA SHS.

Ministrski predsednik Pašič se je predolgo odpravil na Francosko h kralju Aleksandru. Sedaj javljajo, da je kralj okrcal že v toliko, da se vrne v kar na krašem času v Beograd, kjer bo prisostvoval zadnjim pogrebim slovesnostim za očetom Petrom. Značilno za našega novega kralja je dejstvo, da si je prepovedal ob priliki vrnitve vsakršne svečanosti pri sprejemu.

V Beogradu se je zopet zbralo toliko ministrov, da zboru o ministrski svet, ki je razpravljal o postopanju Madžarov pri mirovni pogodbi in o nasilju fašistov naj tam slovi življu v neodrešeni domovini. Ministri so tudi sklenili, da bo zgradila neka ameriška družba most med Beogradom in Zemunom.

MADZARSKA.

Ententa je izročila madžarski vladi nalog, da takoj izprazni ozemlje Zapadne Madžarske, ki glasi som mirovne pogodbe pripada k Av-

strji. Na ta nalog je madžarska vlada izročila ententi noto, v kateri se silno zviša, in pere, češ, ona ni zakrivila krvoprelitja, pač pa Avstrija, ker ni izpolnila vseh določb. Krivdo vrača tudi na našo državo, češ, ker se ni popolnoma izpraznila Baranje in ni podpisala zapisnika predače. V notu zatrjuje nadalje Madžarska, da je tudi ententa sokriva teh homatij, ker ni s svojimi četami hermetično zaprla v miru ni pogodbi označeno cono. Madžarske tolpe, v katerih se nahajajo tudi v civilno obleko preoblečene regularne madžarske čete, so baje zopet zapustile Dunajsko Novo mesto. Prški list „Prager Presse“ pa piše, da so madžarske tolpe in tudi madžarsko prožništvo v noči od 11. na 12. sept. dopela zapustile Zepadno Madžarsko. Vest, katero so nekaferi listi pričeli, da bodo italijanske čete zasedle zagadno Ogrsko, tam upostavile red ter nato izročile Avstriji, sedaj zanikajo italijanski listi, češ, Italija ni nameravala nikdar keke inicijative za individualen oborožen nastop, izvršil bi se samo skupno z drugimi zavezniki. Kdo ima sedaj prav? Eno je pribito: Madžarska je s svojo trdovratnostjo ustvarila političen položaj, ki utegne dovesti do resnih zapletljivost v srednji Evropi.

POLJSKA.

Poljska vlada, na čelu ji ministrski predsednik Witoś, je podala ostavko, katero je utemeljila s tem, JDS osvojevali „protidržavni“ element, v katerem se nahaja sedaj poljska država, zahteva tesno in skupno delovanje vsega naroda z vlado. Upati je, da bo v kratkem sestavljena nova vlada, kajti vse stranke uvidevajo potrebo skupne podlage za ozdravljenje položaja.

Ministrstva odpravljajo!

V naši „mili otadžbini“ nas je doslej os. ečevalo 17 ministrstev s svojimi nadobami, narejenji in slično centralistično navlako. Po dolgotrajnem in tehtnem premišljevanju pa so vladinosti vendar uvideli, da smo med vsemi nasledstvenimi državami edina izjema, ki si je dovolila seraznerno tako visoko število ministrskih roteljev in zato so sklenili, da se število ministrstev skrči na določeno minimum. Odslej bomo imeli samo 12 ministrstev. Novi projekt zakona o ustrojstvu centralne uprave predvideva reorganizacijo ministrstev v t. n. smislu, da se zoriži ministrstvo za zvezo z ministrstvom pravde. Pošto in brzojav bodo združili prometnem ministrstvu, agrarno reformo ministrstvu za poljedelstvo, ministrstvo narodnega zdravja bodo pa združili z ministrstvom za socialno politiko. Kakor je razvidno iz belgrajskih poročil, bodo ministri odpravljani portfeljev odstopili takoj, ko bo ta zakon sprejet. V novem zakonu so predvideni sledeči resori in sicer: predsedstvo, zunanje zadeve, notranje zadeve, vojna, finance, trgovina in industrija, zgradbe, šume in rude, prosveta, promet in pošta, vere in pravda, poljedelstvo in agrarna reforma ter socialna politika in narodno zdravje. Ministrstvo za izenačenje zakonov spada v vseh svojih funkcijah v delokrog ministrstva pravde.

Vedno smo zastopali mnenje, da je dosedanje število ministrstev težka obremenitev državnih financ, ki tu pri nas ravno niso najbolj urejene. Vse, kakor pa smatramo redukcijo ministrskih portfeljev sedaj, ko stojimo pred važnimi notranje-političnimi dogodki, in se radikalno-demokratska koalicija trépe pred nevoljo naroda, za navadno stepeničenje z mnenjem ljudstva. Naj nikdo ne misli, da bodo izdatki za centralno upravo sedaj manjši, nikaikor ne, saj bodo na mesta odstopivših ministrstev stopili državni podtajniki, ki v svojih plačah gotovo ne bodo večjo zastajali za svojimi predniki z ministrskimi naslovi. Pozabiti pa tudi ne smemo, da bodo odstopivši ministri dopolnili značno serijo ministrov na razporeženju. Ministri na razporeženju pa so v naši državi ljudje, ki so res vsega zavidanja vredni. Z reorganizacijo ministrstev so belgrajski „orodjarji“ naguli ljudstvo novega peka v oči. Kaj pomaga likvidacija 4 ministrstev, če pa zahteva centralistična ureditev države ogromen uradniški aparat, ki bo rabil mogočne milionske postavke, izdatke in talosne ubogih davkoplačevalcev!

Kaj delajo ministri Drži se tajno...

Na seji ministrskega sveta dne 12. t. m. je poročal minister Kukovec o nasilju italijanskih fašistov v Rojanu. „Jutro“ poroča: „O ukrepih, ki so potrebni vsled neprestanih nasilstev nad našim narodom v Primorju, se je razvila daljša debata in je ministrski svet prišel do konkretnih sklepov, ki pa se drže tajno.“

Menda baš tako tajno, kot vsa naša zunanja politika, ki nam je napravila že toliko škode.

Popustljivost in malomarnost naših diplomatov nas je izročilo na milost in nemilost v roke „zaveznikov“. Sosedne države ne vidijo od naše zunanje politike drugega, kot razne poslanike in konzule in še te prej pri raznih „kšetihi“, kot pa v zauparjenih ucadih. Zunanji zastopniki Savičeve, Tresičeve, Vošnjakove, Arsenjevičeve vrste so ljudi precej pripomogli k temu, da dela vsak z našim življenjem, kar mu drago.

Lahko na kraiko rečemo, da imamo diplomate — to je naslove in dobro plačana mesta za gotove ljudi, zunanje politike pa sploh ne.

Kdo bo sklepal o nadomestnih volitvah za izpraznjene komunistične mandate? Beograjska vlada je začasno odgodila te ravnokar omenjene nadomestne volitve, ker se ne upajo lotiti teh nedomestnih volitev ne radikalni, ne demokrati. Iz zagate o vladnem oincanju z volitvami razveljavljenih komunističnih mandatov, pa bi naj rešil zakonodajni odbor, ki bi sklenil: ali se naj vrše te volitve ali ne!

Kako se je zahvalil minister Pucelj ministrskemu predsedniku. Naše slovenske samostojne kmete so na izletu po Srbiji pozdravili ob priliki topičerske pojedine srbski ministri s Pašičem na čelu. Na Pašičev pozdrav samostojnim je odgovoril minister Pucelj in mu vzkliknil: „Vi vidite, da se slovenski kmet sedaj čuti svobodnega v svobodni državi.“ („Narod“ od 13. septembra 1921). Brez komentarija.

Upravne razmere v Sandžaku. Sarajevska „Večernja Pošta“ je objavila zelo interesantno pismo nekog ugledne osebnosti, ki je o upravnih razmerah v Sandžaku izborni informacija. V oismu se zagotavlja sledeče: „Cestokratno izmenjavanje uradništva iz strankarskih razlogov škoduje službi in državi. Delo nekaterih poediucev obstoja v glavnem v tem, da propagirajo svojo stranko brez ozirov na sredstva in tako se ni čuditi, da spremnja premeščenega sreskega načelnika na njegovo novo službeno mesto — 60 žandarjev, ki morajo radi te „svečanosti“ priti iz postaj, oddaljenih 20 do 40 km. Z ozirom na to številno „spremstvo“ si vsakdo lahko predstavlja „delovanje“ tega načelnika v svojem srezu. V nekem zelo važnem srezu službuje načelnik, ki je bil 18 mesecev sam med tolovaji v Crni gori. K vsemu temu pripominja „Večernja Pošta“ da je poročilo z imeni teh načelnikov, že davno bilo odposlano ministrstvu za notranje zadeve, toda spremenilo se kljub temu ni ničesar. Vrana — vrani...“

Zopet nov profit za tužce. „Jutrovo“ izvorno poroča iz Belgrada, da je na seji ministrskega sveta prišlo do definitivnega sklepa, da se zgradba mostu med Zemunom in Beogradom od ameriški družbi, ki bo imela pravico, določeno dobo let pobirati od vozil in pešcev gotove pristojbine, ki bi se določile sporazumno z vlado in kasneje z njenim dovoljenjem tudi lahko spremenile. Čudno je, da vedno tujei po naši državi iščejo dobička. Iz napoljenosti gotovo ne prevzemajo take zgradbe, gre se jim za profit — lahko se veselijo tisti, ki bodo plačevali pristojbine!

Kako delajo z invalidi!

To pa vendar ne bo šlo! Našim najpotrebnejšim invalidom, vdovam in sirotam je svojčas monopolna uprava podelila glavne tobačne zaloge in sploh se je pri podelitvi trafik oziralo le na pomoči potrebne invalide. V sami Sloveniji je bilo doslej v rokah invalidov, vdov in sirot 35 glavnih tobačnih zalog. Z ravnokar omenjenim mišodrom iz državnih rok je bilo pri nas na Slovenskem predobrnjenih 270

ljudi. Sedaj pa je naša vlada zastavila v svrhu dobave zunanjeje posejila med drugimi monopolisti tudi tobačnega Franciji. S tem monopolom bodo sedaj razpolagali pri nas Francozi. In že čutimo francosko blagodejnost, ki hoče izročiti glavne tobačne zaloge v Sloveniji Jadranski banki, invalide, vdove in sirote pa pogonati na cesto. Invalidi, vdove in sirote, ki so imei doslej slovenske tobačne zaloge v rokah, so se zbrali pretaklo nedeljo v Mariboru na protestnem shodu, kjer so odločno odvrnili namero, da se odzamejo glavne tobačne zaloge vojnim sirotam in izročijo nenasišnim bankam.

Kako se postopa z invalidi v Sl. Bistrici? Pri okrajni sodnji v Slov. Bistrici je bilo razpisano mesto sluga, kateri raznaša strankam povabila itd. torej lahka služba, ki bi bila primerena za kakega invalida. In res, za to službo sta se potegovala dva invalida kmeška lanta, oba brez leve roke in za kmeško delo neoprabna, in eden posestnik, ki je sicer tudi invalid, pa vendar ne z veliko poškodbo, ker lahko dela sam na svojem ne ravno majlem posestvu. In kdo je dobil to službo? Ne eden in ne drugi od obeh potrebnih, temveč poštestnik, ki ima itak doma dovolj dela in je tudi zmožen delati. To je projekcija materijelno močnejšega in g. okrajni sodnik že ve zakaj?! Tako se postopa pri nas z invalidi, mesto da bi se jim dala prilika, da se z lahkim delom preživljajo sami, se jim tišči beraška palica v roko.

Novo „ustrojstvo“ armade na vidiku.

Glavni generalni štab je izdelal zakon o vojski in ga predložil ministrstvu vojne in mornarice. Zakon se bo še enkrat pregledal, izpopolnil in morebiti še izpremenil. V to svrhu se sestavi posebna komisija, v kateri bodo vsi šefi oddelkov vojnega ministrstva.

To vse skupaj se pravi, da bodo vojaški oblasti sami krojili in ustrojili novo vojsko „ustrojstvo“, kakor jim pač bolje sodi.

Celo srbska javnost se zgraža nad kamarilstvom in spletkarstvom v vojski in ugledni beograjski listi prihajajo s težkimi očitki intrigantstva; zlorabe oblasti in koriststva na dan ter zahtevajo, da pridejo vse vojaške odredbe kot nezakonite pred parlament in to ne samo od sedaj, temveč že od leta 1912 sem. To se zahteva, zgodi se pa ravno nasprotno! „Belo ruke“ so izkoristili politični položaj — režim prave oligarhije —, da nemoteno za kulismi pripravljajo novo „ustrojstvo“, ki jim bo da, a jo se bolj proste roke, kot doslej.

Za povišanje nekaterih eksponentov neodgovorne frakcije so si postavili svojega prvaka na ministrsko mesto in sedaj hodejo še nekaj novih odredb, da bodo pozneje tudi brez ministra lahko izvrševali svoje nakaže.

Dogodilo se je že in sedaj se misli menda splošno uveljaviti, da bodo nekateri člani vojnega ministrstva lahko na lastno pest polnili „vojni list“ z raznimi „uredbami“ in vodili kupčije z vojnimi materijalom.

Uredbe, ki se ustvarjajo v današnji dobi in komisije, sestavljene iz osebnosti, katerim javnost toliko očita, ne bodo rodile dobrega sadu. V kaj so okužene s skupnim sistematične reakcije.

Mednarodna pomoč Rusiji.

Rusija gladije po prirodni nezdigi in pa po večletem aivjem sovražstvu mnogih držav — v prvi vrsti Francoske, ki ji nikdar niso dali miru, da se politično in ekonomsko uredi. Tudi sedaj, ko čut človeča sva navaja k pomožni akciji, ne morejo Francozi zakajiti svojih grabežljivih nakan. Glad in nesreča jim je dobrodošla, hoteli bi jo izkoristiti v podjarmljenje ruskega naroda. Za predsednika internacionalne pomožne komisije so postavili največjega sovražnika ruskega naroda Noulensa, da izrabi priliko v imperijalistične namene.

Radi tega je poslal ruski zunanji komisar Cicerin noto angleški, francoski, italijanski in belgijski vladi. Čudi se, kako so mogli baš Noulensa, ki zaklatega sovražnika ruskega naroda in delaycev postaviti na to mesto ter povdarja, da prihaja od atroje

Nansena in Hoovera že izdatna pomoč, dočim vodi komisija Noulensa še nekake preglede in izvide in to baš v času, ko Francija z vsjo močjo podpira ruske sovražnike. Pod krinko ljubezni in pomoči se hoče vršiti vojaška spionaza. V komisiji je tudi japonski zastopnik in to menda nalašč. Ker je Japonska v vojnem stanju z zavezničico Rusije — republiko daljnega Iztoka. Iz Estonske, Amerike, Norveske, Nemčije in celo iz Turške že prihaja pomoč, pri Noulensovi komisiji pa ni videti niti dobre volje, temveč zlobno ironijo in umazane nakaže napram žrtvam lakote in bede.

Razne vesti.

Naši shodi in tabori. SLS in SKZ priredita v nedeljo, dne 18. septembra svoj okrajni shod v Ptuj na dvorišču minoritskega samostana, ob slabem vremenu pa v Društvenem domu. Začetek shoda ob 10. uri. Na shodu bo poročal dr. Korosec. Ob tej priliki se bo ustanovila tudi Zupanska zveza za ptujski okraj.

Mladinskoga tabora v Petrovcih ne bo 25. t. m.

O svobodi tiska. Belgrajski „Balkan“ piše: „Mi obsojamo zlorabo tiskovne svobode, toda ko bi te svobode ne bilo, kdo naj bi branil naše ljudstvo pred ministrskimi, poslanskimi in drugimi zlorabami?“ To naj si zapomnijo tisti, ki vidijo v vsakem utemeljenem napadu časopisja na nesposobne in koruptne predstavitelje države, — protidržavna klevetanja. Ne državi, ampak korupciji velja boj poštenega časopisja, ki se nikdar in nikoli ne bo plašilo groženj Pribičevičevega režima!

Verska „strpnost“. Nedavno je finančni minister dr. Kosta Kumanduri izdal oklic, v katerem poziva abiturijente srednjih šol, da vstopijo v pravo slavna bogoslovja. V Sremskih Karlovcih bodo sprejeli 50, v Sarajevu 50 na Cetinju 40 in v Prizrenu 50 mladeničev, ki bodo tamkaj študirali na državne stroške. Zagrebški „Hrvat“, glasilo zajedničarjev, se prav upravičeno spodbija nad intolerantnim postopanjem vlade napram katoliškim semeniščem, osobito n. pr. pro zagrebškemu. To semenišče ima javno gimnazijo s štirimi višjimi razredi ter bogoslovno fakulteto. Vzdržuje se iz dondkov svojega gospodarstva in podporo zagrebškega nadškofa. Družen dohodkov sploh nima, plačati pa mora samo profesorjem na beogradu okoli 400.000 K (80 K na uro). Sedaj si naj vsakdo predstavlja, brezplačno oskrbovanje 100 mladeničev tega zavoda. Vlada se pa pri izvedbi agrarne reforme ni ozirala na to okolnost in je posestvu tega zavoda odvzela 400 orolov zemlje. Torej: za pravoslavne bogoslovce naj prispeva cela država, katoliškim zavodom pa nameroma odvzema možnost uspešnega delovanja v kulturno-prosvetnem zmislu. In to naj bi bila verska „strpnost“?!

Zakaj so obiskali samostojni Beograd in Srbijo? Poset in pojedine samostojnih s srbskimi vladinovi so imele za cilj in namen, pokazati tudi zunanjemu svetu, da se bosta združili v Sloveniji srbska radikalna stranka in Samostojna. Samostojneži so že dobili brco od zemljoradnikov — kak zunanji znak trenutnega političnega bratstva jim bodo pritisnili radikali, bomo se le videli!

Drofenik — Urek. Samostojneži stopijo od početka ljudstvo s samimi lažmi. Ker je precej samostojnežev ogorčeno radi izdajalskega početja njihovih poslancev v zadevi avtonomije, slika sedaj Drofenik na shodih ljudem veliko nevarnost, ki preti stajerskim Slovincem od strani poslanca Ureka. Urek baje dela nato, da se naj Pzsave in Trbovlje s Hrastnikom vred riklopi h Klanjski ter na ta način reši Urekov mandat, katerega na Stajerskem tako dobro poznajo, da ga več ne bodo volili. Drofenik poziva celo občine, da podpisujejo resolucije — proti izdajalskemu početju Ureka. G. Drofenik vpije, kriči, opozarja na veliko nevarnost, na tihem se pa smeji, ker na ta način odvrne ljudstvo od tega, da ne povprašuje, kaj je z avtonomijo in ne zahteva pojasnil zaradi 200 milijonov kron, katere so baje samostojneži zato dobili, da so glasovali za centralistično ustavo in proti avtonomiji.